

Kpl 17,
Unioni yhteistä turvaa
etsimässä

S.142-147

Eurooppalaiset arvot sodassa

Puolan varaulkoministeri Marcin Przydacz sanoi HS:n haastattelussa 26.3.2022:

”Eurooppalaiset arvot eivät ole vain jotain, mistä keskustellaan viinilasin äärellä Strasbourgissa. Niiden puolesta kuollaan parhaillaan Ukrainassa.”

Mitä Przydacz tarkoitti kommentillaan?

Eurooppalaiset arvot sodassa

- Przydaczin lausahdus on maaliskuulta 2022, jolloin Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan oli kulunut noin kuukausi.
- EU:n yhteinen identiteetti ja yhteiset arvot ovat olleet keskustelun aiheena koko unionin olemassaolon ajan, joskus myös kipuilun. Venäjän hyökkäys sai unionin kuitenkin toimimaan ennennäkemättömän yhtenäisesti ja vahvasti sodan ensi viikkoina.
- Hyökkäys korosti EU:n keskeisten arvojen tärkeyttä: demokratian, oikeusvaltion ja kansalaisyhteiskunnan suojelun.
- Ukraina oli joutunut länsimielisyydellään ja EU:ta lähentyvällä kehityksellään Venäjän hampaisiin. Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyi korosti myös sodan aikana Ukrainan puolustavan läntisiä liberaalin demokratian arvoja.

EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka

EU:n Lissabonin sopimuksen artikla 42.7. (2007)

Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti. Tämä ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen.

EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka

- EU:n Lissabonin sopimuksen artikla 42.7. (2007)
- EU:n Lissabonin sopimuksen artikla 42.7. sisältää keskinäisen avunannon veloitteen eli ns. turvatakuut tilanteessa, jossa jokin jäsenvaltio joutuu aseellisen hyökkäyksen kohteeksi.
- Viimeinen virke ("Tämä ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen.") jättää jäsenmaille kuitenkin mahdollisuuden tulkita avunantovelvoitetta eri tavoin esim. moraaliseksi tueksi tai rahalliseksi, materiaaliseksi, aseelliseksi tai sotilaalliseksi avuksi.
- Komissiolla ei ole toimivaltaa artiklan toimeenpanossa.
- On siis epäselvää, mitä turvatakuut käytännössä tarkoittaisivat.

EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka

- Suurin osa EU-maista kuuluu Natoon.
- 23 EU:n jäsenmaata kuuluu puolustusliitto Natoon.
- Nato antaa jäsenilleen turvatakuut: Naton perustamissopimuksen 5. artiklan mukaan hyökkäys johonkin Naton jäsenmaahan tulkitaan hyökkäykseksi kaikkia jäsenmaita kohtaan.
- Koska Nato puolustaa jäseniään sotilaallisesti, Natoon kuuluvien EU:n jäsenmaiden turvallisuuspolitiikka nojaa vahvasti Natoon.
- Toisaalta esim. Ranska on halunnut kehittää EU:lle myös omaa, Yhdysvalloista riippumatonta puolustusta.

Käsitteitä

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (Etyj)

järjestö, joka pyrkii toimillaan edistämään rauhan, demokratian ja ihmisoikeuksien toteutumista; sitä edelsi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous Etyk Helsingissä vuonna 1975

siviilikriisinhallinta

EU:n kriisinhallintakeino; kriisiä ehkäistään ja lievitetään viranomaisyhteistyöllä esimerkiksi kouluttamalla kriisialueen viranomaisia

sotilaallinen kriisinhallinta

EU:n kriisinhallintakeino; kriisiä ehkäistään ja lievitetään lähettämällä paikalle kriisinhallintajoukkoja

kokonaisvaltainen kriisinhallinta

EU:n kriisinhallintaan liittyvä käsite; kriisiä ja sen vaikutuksia ehkäistään monella eri tavalla, kuten sotilaallisella ja siviilikriisinhallinnalla sekä kehitysyhteistyöllä ja diplomatialla (s.145)

Taitotehtävä: Arvioi väittämiä EU:n turvallisuuspolitiikasta

Ovatko väittämät oikein vai väärin? Osaan väittämistä voi vastata oppikirjan luvun 17 perusteella, osaan on etsittävä tietoa muualta.

- a) EU onnistui lopettamaan Jugoslavian hajoamissodat 1990-luvulla.
- b) EU:lla on oma ”ulkoministeri”.
- c) Eurooppa-neuvosto luo yhteiset ulko- ja turvallisuuspolitiikan suuntaviivat.
- d) Sotilaalliset operaatiot ovat olleet keskeinen osa EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.
- e) EU on osallistunut kriisinhallintaan Euroopassa, Afrikassa ja Aasiassa.
- f) Siviilikriisinhallinta on nykyään sotilaallista kriisinhallintaa tärkeämpää.
- g) Turvatakuiden ansiosta Suomi saisi tarvittaessa sotilaallista apua muilta EU-mailta.
- h) Suurin osa EU-maista ei ole Naton jäseniä.
- i) Natolla on keskeinen osa EU-maiden turvallisuuspolitiikassa.
- j) EU on käyttänyt yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan välineenä myös pakotteita.

Näkökulmia taitotehtävään

a) EU onnistui lopettamaan Jugoslavian hajoamissodat 1990-luvulla.

Väärin. EU:lla ei ollut siihen sotilaallista voimaa tai painostuskeinoja.

b) EU:lla on oma ”ulkoministeri”.

Oikein. EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja edustaa unionia ulko- ja turvallisuuspolitiikan asioissa ja vastaa päätösten toimeenpanosta.

c) Eurooppa-neuvosto luo yhteiset ulko- ja turvallisuuspolitiikan suuntaviivat.

Oikein. Eurooppa-neuvosto on EU-maiden johtajien foorumi, joka määrittelee EU:n tulevaisuuden suuret linjat myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

d) Sotilaalliset operaatiot ovat olleet keskeinen osa EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Väärin. EU:n nopean toiminnan joukkoja ei ole käytetty, eikä EU:lla ole omaa armeijaa.

e) EU on osallistunut kriisinhallintaan Euroopassa, Afrikassa ja Aasiassa.

Oikein. EU:n tavoitteena on edistää rauhaa, ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltiokehitystä erityisesti sen lähialueilla, mutta myös laajemmin.

f) Siviilikriisinhallinta on nykyään sotilaallista kriisinhallintaa tärkeämpää.

Väärin. Sotilaallista kriisinhallintaa saatetaan tarvita siviilikriisinhallinnan avuksi. Nykyään puhutaankin kokonaisvaltaisesta kriisinhallinnasta.

g) Turvatakuiden ansiosta Suomi saisi tarvittaessa sotilaallista apua muilta EU-mailta.

Oikein ja väärin. Lissabonin sopimuksen artiklan 42.7. merkityksestä on erilaisia tulkintoja, eikä ole selvää, mitä apu käytännössä tarkoittaisi. On myös mahdollista, että yksittäiset EU-maat antaisivat silti Suomelle apua; esimerkiksi Ranska on luvannut tekevänsä näin Ukrainan sodan alettua.

h) Suurin osa EU-maista ei ole Naton jäseniä.

Väärin. Suurin osa EU-maista kuuluu myös Natoon. Toistaiseksi Naton ulkopuolisia EU-maita on neljä: Irlanti, Itävalta, Malta ja Kypros.

i) Natolla on keskeinen osa EU-maiden turvallisuuspolitiikassa.

Oikein. Suurin osa EU-maista kuuluu Natoon, joka antaa jäsenilleen turvatakuut Naton artikla 5:ssa.

j) EU on käyttänyt yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan välineenä myös pakotteita.

Oikein. Taloudelliset ja esimerkiksi matkustamiseen liittyvät pakotteet ovat keinoja, joilla painostetaan ei-toivotulla tavalla toiminutta maata. EU sopi harvinaisen nopeasti ja yksimielisesti pakotteista esimerkiksi Venäjää vastaan Ukrainan sodan alettua helmikuussa 2022.

Tehtäviä

Lue kpl 17, Unioni yhteistä turvaa etsimässä,
s.142-147

Tee tehtävät 1-3, s.147